

יחסי המסחר ישראל-מצרים

יחסי הסחר בין ישראל ומצרים ידעו במשך השנים עליות ומורדות. מאז הסכם הסחר בשנות ה-80 התאפיין הסחר ביצוא ברמות של 20-30 מליון דולר בעיקר תשומות לחקלאות וביבוא של כ-10 עד 15 מליון דולר בעיקר של מוצרים מסורתיים (נתון זה לא כולל את יבוא הנפט).

מאז תהליך אוסלו 1994 ועד לשנת 2000 חלה עלייה הן ביצוא והן ביבוא שהגיעה לכדי 50-60 מליון דולר יצוא (ציוד חקלאי, מכוונות, טקסטיל, דשנים מוצרי ברזל מוצרי אלקטרוניקה כימיקלים וכו') ו-30-40 מליון דולר יבוא (מוצרים מוגמרים מסורתיים ולא כולל נפט).

בתקופת האינתיפאדה ירד היקף הסחר ההדדי באופן משמעותי והגיע בשנת 2002 לכ-50 מליון דולר יבוא ויצוא. בתקופה זו, המערכת הענפה של ארגונים כלכליים (הסתדרויות עורכי הדין, המהנדסים הרופאים, גופים אסלאמיים שונים וכו') הפועלים ללא לאות להחרים את ישראל הצליחה להשפיע על דעת הקהל ועל מקבלי ההחלטות במצריים כדי לצמצם את יחסי הסחר בין שתי המדינות. הדבר התבטא בקושי רב בהשגת ויזות לאנשי עסקים למצריים מצד אחד ומנגד חשש מחקירות של המודיעין המסכל של אנשי עסקים מצרים המבקרים בישראל. בנוסף, מקרי עזאם ועזאם ודבורה גנני, הטילו עננה כבדה על קשרי הסחר בין שתי המדינות.

כל זאת עד שנת 2004, אז, עקב סיבות מדיניות (תוכנית ההתנתקות) וכלכליות, חלה התחממות ניכרת ביחסים, אשר באה לידי ביטוי הן בשדה המדיני (שחרור עזאם ועזאם, ביקורי שרים רמי דרג) והן בזה הכלכלי, כאשר הסכם ה-QIZ שנחתם בקהיר בדצמבר 2004, הינו ביטוייה המובהק ביותר.

הסכם ה-QIZ עם מצרים, נחתם בעקבות הכרה של התעשייה המצרית ביתרונות הניכרים שהפיקו הירדנים מהסכם ה-QIZ שלהם עם ישראל (שנחתם עוד בשנת 1997). בשנת 2003, בעקבות לחץ של התעשיינים במצרים, הגיעה פנייה משר סחר החוץ המצרי דאז, יוסוף בוטרוס ראלי, בה ביקש כי תתבצע פנייה משותפת ישראלית-מצרית לרשויות האמריקניות, אשר בעקבותיה יחל מו"מ לחתימה על הסכם QIZ בדומה לזה הירדני.

ההסכם, שנחתם, כאמור, בדצמבר 2004, קובע כי המכס האמריקני פותח את שערו, באופן חופשי, ללא מכס, מכסות או מגבלות אחרות כלשהן, ליבוא סחורות המגיעות ממצרים, רק במידה ו-10.5% מהמוצר הסופי, מקורו בתשומות ישראליות.

כלומר; על מנת לייצא לארה"ב בתנאים אופטימאליים, על התעשיינים המצרים להכליל במוצר, שמיוצר באזורי תעשייה שהוכרו כאזורי QIZ, אחוז מסוים של מרכיבים שמקורם בישראל.

עד עתה, כחמש שנים לאחר כניסתו לתוקף של ההסכם, הוקמו במצריים 10 אזורי QIZ מאושרים. רוב רובם של המפעלים המייצאים הינם מענף הטקסטיל. בינואר 2009 אושרו עקרונית עוד שני אזורי QIZ בדרום מצרים (UPPER EGYPT) שהיו אמורים להתחיל לפעול במהלך שנת 2009, אולם בשל עיכובים מצד מצרים, הם טרם החלו לפעול (ראה להלן).

יצוין כי למצרים אין כל הסכם אס"ח עם ארה"ב, ועל כן, התעשיינים המצרים זקוקים לאפשרות לייצא ללא מכס או מכסות לארה"ב, אשר ה-QIZ מעניק להם.

כאשר לוקחים בחשבון כי היצוא השנתי של ישראל למצרים עמד בשנת 2004 על 29 מיליון דולר, ואת העובדה כי כבר בשנת 2005 עלה היצוא הישראלי למצריים, באופן משמעותי עד מעל 90 מיליון דולרים, הרי שהצלחתו של הסכם ה-QIZ והפוטנציאל הגלום בו מקבלים משנה תוקף.

בשנת 2007 המשיך וצמח היצוא הישראלי למצרים, והגיע לסך של כ-154 מיליון דולרים, גם היבוא ממצרים צמח, והגיע לסך של כ-171 מיליון דולרים. בשנת 2008 הגיע הייצוא למצרים לכ-159 מיליון דולר והיבוא הגיע לכ-179 מיליון דולר.

שנת 2010

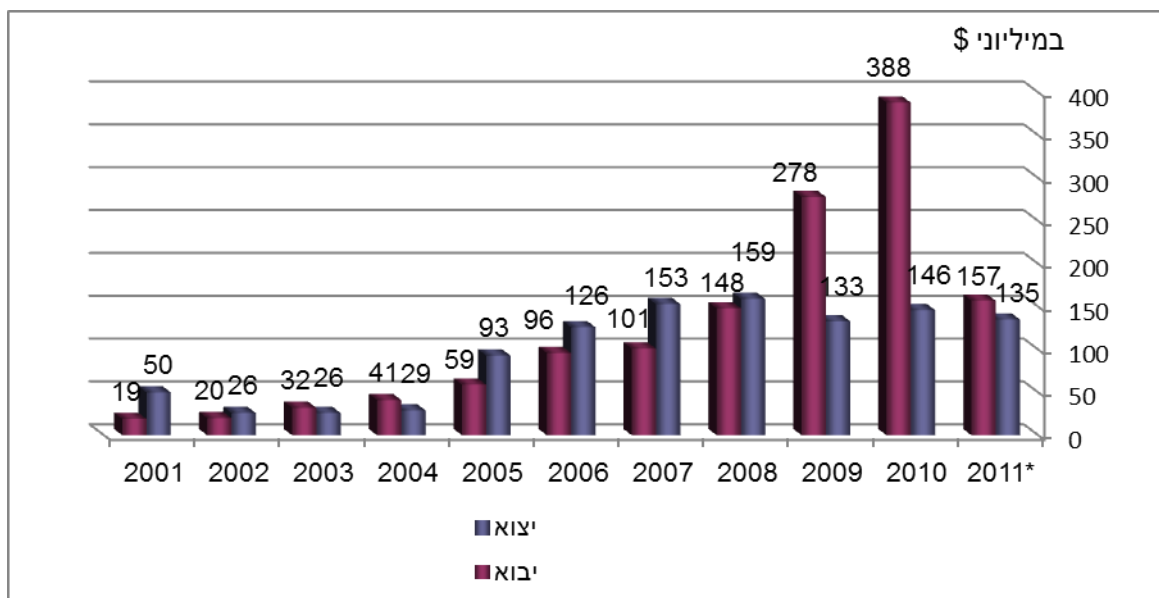
לאור סימני היציאה מהמשבר הכלכלי העולמי שפקד באופן משמעותי גם את השווקים בארה"ב ולאור נתוני היצוא של שלושת הרבעונים הראשונים של 2010, אנו צופים כי סך כל היצוא למצרים ישוב לעלות ויגיע לסכומים של טרם פרוץ המשבר.

שנת 2011

על פי כל האינדיקטורים הי צפי כי בשנת 2011 ימשיך ויעלה יצוא התשומות הישראליות ל- QIZ ומגמת המשך ליציאה מהמשבר הכלכלי בארה"ב והגברת הרכישות משם. מהפכת ינואר 2011 גרמה לעצירה זמנית של הייצור והייצוא לארה"ב ויצרה אי וודאות באשר להמשך הפעילות הסדירה של המפעלים. כתוצאה מכך, נוצר מצב בו הקניינים בארה"ב הפנו את ההזמנות עבור רשתות השיווק למקורות ייצור אחרים. פעולות אלה הביאו לירידה משמעותית בייצוא המצרי לארה"ב וכתוצאה מכך לירידה בייצוא תשומות ישראליות למפעלי ה- QIZ. במחצית 2011 מפעלי ה- QIZ פועלים להחזרת ההזמנות מרשתות השיווק האמריקאיות, יחד עם זאת ראוי לציין כי עדיין חלה אי בהירות באשר ליציבות הפוליטית והכלכלית במצרים. באשר לשני אזורים ה- QIZ בדרום מצרים (UPPER EGYPT), אנו פועלים בשיתוף עם המצרים מול רשויות ה- USTR על מנת לקדם את קבלת האישורים הסופיים להפעלת שני אזורים אלה. אנו צופים כי הפעלת האזורים יסייעו בהגדלת ייצוא התשומות הישראליות למפעלים החדשים שיוקמו שם.

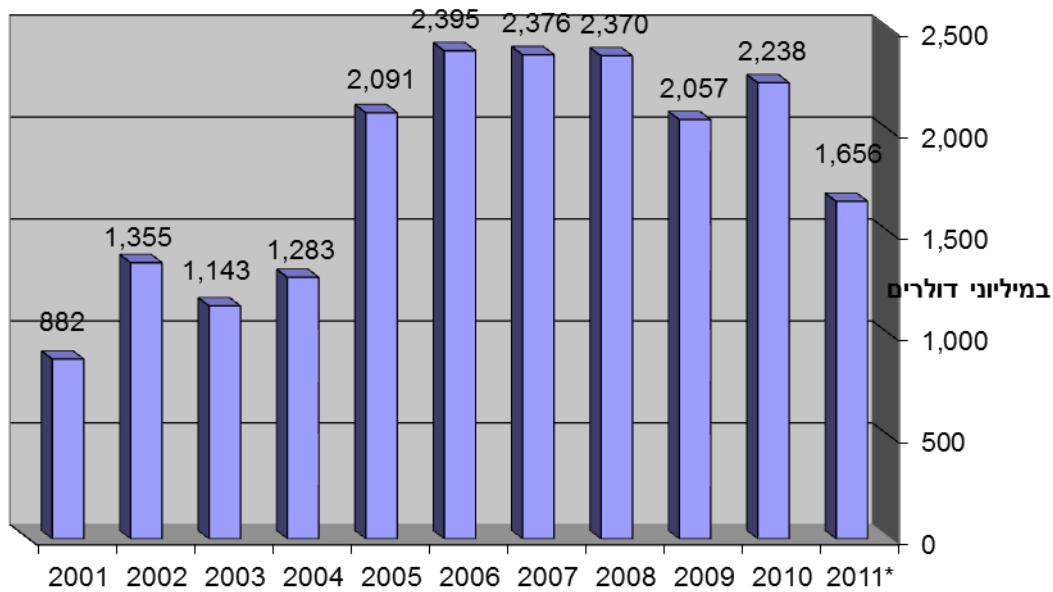
הערה: יצוין כי החל משנת 2009 החלה חברת החשמל הישראלית, לייבא גז טבעי ממצרים והדבר מתבטא בנתוני היבוא של 2009 ומחצית 2010. משיחות עם חברת החשמל הי צפי כי יבוא זה אף יעלה ויגדל בשנים הקרובות (צפי של כ-25 מיליון דולר בכל חודש בשנתיים הקרובות), אולם יתכן ופעולות החבלה הנעשות בצינור הגז בסיני עלולות לשבש תכניות אלה.

סחר הדדי ישראל-מצרים:

* הנתונים ל-2011 מתייחסים לחודשים ינואר-ספטמבר.

ייצוא מצרי לארה"ב:

* הנתונים ל-2011 מתייחסים לחודשים ינואר-אוקטובר.

עודכן בתאריך 19.12.11